

seige. Joda, Jøldalen er vakker, med seterliv også så vidt det er. Etter å ha fått anvist sengeplass og fått roet oss litt, blir det en bedre middag med dertil påfølgende kaffe og kaker.

Det ble da litt peishygge her og, skjønt vi er ikke så mange her i kveld. Noen har også dratt på fisketur til Jølvatnet. Riktig fint vær utover kvelden ble det også. Trollheimen kan være utrolig vakker slik en sommerkveld. Men nå til køys for å være noenlunde opplagt til fredags morgen. God natt!

Dagen er tidlig ute over fjellet, og jeg tok en tur for meg selv på «morrakvisten». Småfugler sang i busk og kratt som det står i visa. Tett ved hytta holdt et kull av blåstrupe til. Linerle og taksvale var det også her. Fint vær. Bare noen skyer i det fjerne.

Vi tar frokost i hytta i dag. Tidligere hadde vi spist medbrakt To jenter fra Oslo, som kom over Geithetta i går, skal samme vei som oss, og vi blir i følge.

Det bærer sørlig over fjellet, med Skrikhø til venstre. Dette er lett terreng. Vi får noe regn også, men det må man jo tåle. Ellers er det ikke noe særlig spenning ved denne ruta, men fin å gå, som en «avrunding» på det hele. Minilla har liten vannføring, så det blir lett å komme over. Det er mange som skal til Jøldalen, vi møtte 14 stk. om jeg ikke husker feil. Da følget hadde nådd berghamrene under Tyrikvamfjell, skinte sola i skyene, og «fjelli var fjell som eg såg deim fyrr.» Det blir bare en kort pause på Gjevillvasshytta, vi bestemmer oss for å dra derfra med en gang, da vi kom forholdsvis tidlig. Vi takker for laget til damene, og starter opp mot Oppdal. Takk til Trollheimen for denne gang. Håper å komme igjen — «te fest og vår.

Så spållå ørrin att og steggen lær i liom,
og bekk og storflaum bryt i fjelldalsiom.»

(Ola Setrom.)

Orkelsjøen

KNUT NILSEN

Det offisielle navn på TT's eiendom ved Orkelsjøen er Sjøvangen, gnr. 276, bnr. 3, av skyld mark 0,04 i Oppdal herred. På vegne av Trondhjems Turistforening kjøpte bokhandler Fridthjov Brun hytta av byfogd Henrik Løcke i 1925. I brev av 21/2 1925 skriver byfogd Løcke bl.a.:

«Eiendommen er en del av den indhegnede sætervold som tiligger Ingebrigt Olsen Røtveis sæter kallet Orkelsjøesæteren eller Sjøesæteren, 5 timers gang fra Opdals station. Orkelsjøen ligger, saavidt jeg erindrer, vel 1000 meter over havet. Tomten er mig opgit at skulle andra til 20 maal, men jeg overtar i saa henseende intet ansvar.»

Går vi noe lenger tilbake i tiden, finner vi skjøtet fra Ingebrigt Olsen Røtvei, utstedt i Oppdal den 17/4 1919 og tinglest ved Orkedalens sorenskriverembede den 15/5 1919:

«Ihenhold til utinglæst kjøpekontrakt av 31. juli 1917, hvilken er skrevet paa stemplet papir til 15 kr., skjøter og overdrager jeg herved til herr. overretssakfører Henrik Løcke en min eiende gaard gnr. 276 Sæter bnr. 2 Røtveien av skyld mark 1,21 i Opdal ved skylddelingssforretning tgl. 15. februar 1919 fraskilt parcel «Sjøvangen» gnr. 276, bnr. 3 av skyld mark 0,04 for kjøpesum 1200 — tolv hundrede — kroner der er betalt kontant.

Uten tillæg til kjøpesummen medfølger i handelen jagt og fiskeret samt strandret i Orkelsjøen.

For overdragelsens riktighet overtar jeg fuldt hjemmelsansvar.»

Disse gamle papirer kan være nyttig og lærerik lesning. Vår generasjon vet oftest lite om historien bak TT's forskjellige eiendommer, hva TT eier — kanskje også ikke eier. La oss derfor med det samme se hva som står i skylddelingsforretningen:

«Aar 1917 den 22 november blev ved undertegnede av lensmanden opnævnt skjønmænd — lærer G. Bjerkager og gaardbruk-

erne Sivert Bjørndal og Anders Bjerke — avholdt en skylddelingsforretning, hvorved en parcel av sætervolden paa Sjøseteren under gnr. 276 — 2 av skyld mark 1,25 Røtvei i Opdal — skal utskilles av denne eiendom.

Mændsopnævnelser vedlægges.

Nævnte parcel er av eieren Ingebrigt Røtvei, ifølge kontrakt av 31. juli sl. solgt til overretssakfører Henrik Løcke, Trondhjem.

Sælgeren Ingebrigt Røtvei var tilstede ved forretningen.

Som formand valgte lærer G. Bjerker.

Sjøseteren er beliggende ved Stororkelsjøen, og sætervolden gaar ned til sjøen mot syd. Mot vest, nord og øst støter den til havnegangen i fællesskapet.

Den solgte parcel av sætervolden har en utstrækning av 35 meters bredde fra sætervoldens vestlige gjerde maalt i østlig retning mot sæterhusene. Mot vest og nord er grænsen altsaa gjerdet mot havnegangen. Mot syd danner Stororkelsjøen den naturlige grænse. Mot øst støter parcellen til den øvrige del av sætervolden, og grænsen danner her en ret linje i nævnte 35 meters avstand fra det vestlige gjerde midt for sæterhusene og gaar fra gjerdet paa nordsiden og ned til sjøen.

Med salget følger jakt og fiskeret samt strandret til Stororkelsjøen.

Parcellen skal benyttes til byggetomter og adkomstvei til sjøen. Den faar navnet «Sjøvangen» og tillægges en skyld av 4 — fire — øre. Hovedbrukets gjenværende skyld utgjør tilsammen M. 1,21.

Parcellen har en heldig form for fredning og benyttelse, ligger før ikke i fællesskap og ved denne forretning er intet nytt fællesskap stiftet.

Omkostningerne ved skyldsattelsen bæres av kjøperen.

Denne forretning er utført efter bedste skjønn og overbevisning i henhold til avlagt ed.»

G. Bjerker (sign.) S. Bjørndal (sign.) A. I. Bjerke (sign.)

«Antas til tinglysning under henvisning til min skrivelse til Finansdepartementet av 11. mai 1918 og den der nævnte høieretsdom av 25/10 1916 i sak P. Berger mot overretssakfører Smitt-Amundsen (retstidende for 1917 s. 97.)»

Orkedals sorenskriverembede 14/2 19.

Riddervold Smith (sign.)

«Tinglyst paa ekstratinget for Orkedals sorenskriveri den 15. februar 1919, behørig protokollert samt anmerket i panteregistret under saadan benævnelse:

I. Hovedbruket: gnr. 276 Sæter brnr. 2. «Røtveien» av skm. 1,21.

Eier: Ingebrigt Røtvei.

II. Den fraskilte del har faat gnr. 276 Sæter brnr. 3.

«Sjøvangen» av skm. 0,04. Eier: o/r.sakf. Henrik Løcke.

Utredelse til sogneprestembedet er fordelt saaledes: Paa hovedbruket kr. 0,87 som skal indløses, paa parcellen kr. 0,03 som skal indløses. Tinglysningen er betalt til statskassen med 2—to—kroner.

Riddervold Smith (sign.)

Skylddelingsforretningen fant sted høsten 1917, men ble tinglest først våren 1919. Sorenskriveren har tydelig vært noe i tvil om skylddelingsforretningen kunne tinglyses, for i mellomtiden har vært vekslet brev. Viseordfører i Oppdal den gang, lærer Engel Mesloe, skrev 8/4.1918 til Henrik Løcke:

«Orkelsjøseteren har tilhørt Røtvei en 50—60 aar, men sæteren er meget ældre. Den var tatt i bruk fra almeningen før Opdal kjøpte almeningen av staten. Allerede den 19/6 1888 er der tinglæst skadeløsbrev paa halvdelen av Orkelsjøseteren, og den 14/11-1890 er avholdt skylddelingsforretning, hvorved Orkelsjøseter tilhørende enke Kirsti O. Røtvei er skyld til matrikelsens forøkelse avgit en skyld av 40 øre, der skal tillægges denne eiendom.

Orkelsjøseter er altsaa *en del* av Røtvei og *matrikulert*. Det er ingen almindelig almeningssæter, som bare kan brukes paa grund av hævd. . . . Alt er en del av den matrikulerte gaard Røtvei. . .»

For å holde oss til de offisielle navn ligger Sjøvangen øverst på setervollen med Sjøseteren litt lengere syd mot Orkelsjøen. Det er vel en 50—60 meter mellom husene, og godt naboskap har det alltid vært. Vollen skrånar jevnt ned mot sjøen. I flomtiden hver vår napper bekken mot vest en bit jord fra TT, men på sommeren ligger den nærmest tørr.

Mine første selvstendige år i fjellet trasket jeg her oppe. Folk og krøtter var det på alle setrer og fine fjell å gå i. Fisk kunne du få, og sengeplass ble det alltid råd med på en eller annen seter. Og Orkelsjøhytta hadde du som det faste punkt.

De gamle dager kommer ikke tilbake. De fleste setrer er nedlagt. Men fortsatt er det et lett og fint terreng å streife rundt i. Ta med

deg soveposen og gjerne et lett telt, men stol ikke for meget på fisken. Fra Oppdal kan du bile helt frem til Orkelsjøhytta. Ellers kommer du opp i terrenget fra alle kanter, fra Fagerhaug, Innset, Kvikne, og fra Folldalen kan du bile helt nordom Borkhuseter.

Hanna Røtveis beslutning om ikke å dra opp på Orkelsjøseteren i fjor sommer, satte en sluttstrek for hennes lange virke for TT. For TT var det bare én utvei utenom å holde hytta stengt — å bruke den som selvbetjeningshytte. Proviant og en del nødvendig utstyr, bl.a. propanapparat, ble brakt på plass fra sesongstart. Det gledelige er at det har vært større antall overnattinger på Orkelsjøen i fjor sommer enn på mange år.

Hva så med Orkelsjøhyttas fremtid? Det er delte meninger. Enkelte hevder at det ikke er TT's oppgave å holde hytte for folk som vil fiske i Orkelsjøen, en hytte som ikke har noen umiddelbar tilknytning til noen annen av TT's hytter. Men noen av oss har lenge hatt en drøm om en rad av små hytter fra Orkelsjøen over Kvikne — Budalen nordover til Haltdalen eller til Kjøli. Eller om vi kunne få bruke noen av de nedlagte seterbuene. Her ligger et ypperlig lettgått terreng som idag byr på rike muligheter for den som vil gå ubundet av merkete ruter, men for den som ønsker mindre å bære på, er det godt å finne en hytte fra tid til annen. Og vi må vel først som sist bu oss på å ta i bruk nytt terreng etterhvert som våre tradisjonelle områder snevres inn av kunstige sjøer og anleggsveier.

Orkelsjøhytta må etterhvert bringes opp til en mere tilfredsstillende standard som selvbetjeningshytte. I hvilken takt dette kan foregå, er dessverre i første rekke et økonomisk spørsmål.

Som byfogd Løcke nevnte i sitt brev, ligger hytta på vel 1000 meter. Så høyt over havet kan været bli hardt, men en godværsdag på setervollen med en glitrende vassflate foran den rolig ruvende Orkelhø, da er det vakkert ved Orkelsjøen. Eller kom en høstdag, når du finner fjellet i glødende fargeprakt!

Velkommen til Orkelsjøhytta!

Søvassli-kjølen

EMIL M. CARLSEN

Fjelltraktene mellom Svorkdalen på Orkdalssiden og Søas utspring i Søvatnet på Hemnesiden er i uminnelige tider kalt Søvassli-kjølen. Men etter at denne fjellverdenen ble oppdaget av stadig nye mennesker, er navnbruket omsider blitt et annet. Den gamle Søvassli-kjølen sammen med Våvasstraktene, Vuttudalen og Hammarkleiva i nord og nord-østlig lei og Gråorfjellet og Stugudalen i sydlig, er denne fjellheimen nu blitt til Hemnekjølen. Vi som har heim og rot her i Orklas dalføre synes å ha mistet noe av verdi ved dette — en kulturarv er gått tapt.

Det skulle gå lange tider før disse fjelltraktene ble oppdaget — også av våre heimlige fjell og skogstravere. Men så tidlig som i 1870-årene fant en utlending veien dit. Det var Fredrick Hugh Pallizer — en engelsk plantasjeier fra Ceylon som hadde slått seg ned i Orkedalen for å dyrke sine interesser som var laksefiske i Orkla og fuglejakt i fjella omkring. Gjennom 10 år bodde han på Øien ved Follo. — Gården tilhører i dag den norske stat og er bolig for sorenskriveren i Orkedalen. Pallizer bodde på skyss-stasjonen i Søvasslia under sine fjellturen — der hadde han et rikt fiske i Søvatnet og i bjørkeliene omkring jaktet han på fugleviltet. Den første brukbare kjørevei over Søvasslikjølen var bygget ferdig i 1844. Den avløste de gamle «kløv-veier» over fjellet — både en øvre og en nedre. Selv om trafikken ikke var så overvettes stor, var denne veien en stor forbedring fra før med skyss-stasjon på Eide i Svorkbygda før fjellovergangen tok til, og i Søvassli på den andre siden. Der kunne de reisende ta inn under turen — der vanket det et måltid mat og om nødvendig en seng for natten. Det er slik vi litt eldre husker gammeveien og stedene som er nevnt fra besøk i denne fjellheimen med Dørdalsfjellet. Omnan og Gråfjellet i nordlig lei